

Àngels Ponsa: «Necessitem una llei de Cultura que blindi el sector musical»

Entrevistem la consellera de Cultura perquè ens expliqui la gestió del sector a final de legislatura

Àngels Ponsa (Artesa de Segre, 1960) és l'actual consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i la tercera de la legislatura. L'anterior, **Mariàngela Vilallonga**, va ser destituïda pel president **Quim Torra** havent treballat només durant un any i mig al capdavant del departament. **Vilallonga** va arribar-hi després que **Laura Borràs** abandonés el seu càrrec per exercir de diputada al Congrés. Tot aquest desgavell polític va provocar que **Ponsa**, fins aleshores directora general de Cooperació Cultural, accedís al càrrec en plena pandèmia sanitària i a sis mesos vista d'unes eleccions. Sense temps per perdre, la consellera s'ha reunit amb tots els sectors, que han coincidit a titllar-la de resolutiva i executiva. Per a l'entrevista, ens cita la tarda del dijous 3 de desembre al seu despatx a la Rambla barcelonina, hores després que l'executiu anunciés que Catalunya no passaria a la següent fase, i que les mesures sanitàries es prorrogarien quinze dies més.

Aquest mantra dels de ?cinc consellers de cultura en quatre anys', més enllà que els equips que hi ha al darrere són importants, no creieu que ens perjudica molt, a mitjà i llarg termini?

Tanta veritat és dir que són masses canvis com que els equips són estables i la feina segueix. L'únic que pot canviar és el tarannà de la persona que hi ha al capdavant. La vàlua dels equips

demonstra que el que és més important és treballar conjuntament. A aquests canvis, no desitjables, ens hi han portat diverses circumstàncies. Segurament si el conseller **Lluís Puig** no hagués hagut de marxar a l'exili ara seria el conseller de cultura, i ens n'hauríem estalviat tres.

El Govern n'és conscient? La percepció que es té des del sector és que la Cultura no és important. I aquest tipus de decisions només fan que subratllar-ho.

El Govern, des que el President Torra ens demana que treballem per a que la cultura sigui un bé essencial, és conscient que és important. I això són fets, no són paraules.

Però de què ha servit exactament la catalogació de bé essencial?

D'entrada, per posar la cultura en el centre del debat en el sí d'un govern. En un moment de mesures com el toc de queda, que puguem fer una excepcionalitat per l'assistència a actes culturals a través de l'entrada, això també és un fet. En el moment que les dades pandèmiques pugen desorbitadament i s'han de tancar les activitats que suposin interacció i mobilitat, podem fer la traça fina de dir quines activitats no hem de tancar. Per tant, biblioteques, museus, centres d'arts visuals, galeries, centres de creació, arxius... no s'han tancat. El que sí ha quedat afectada és la cultura en viu, que a criteri dels epidemiòlegs és el que provoca aquesta mobilitat i interacció. Però hi seguim treballant i lluitant.

Els diferents sectors de la música valoren positivament la feina que heu fet des del departament de Cultura, que ha permès una certa sostenibilitat de les empreses. Com ho treballareu en el 2021, ja teniu un full de ruta?

Fa tres mesos que tinc aquesta responsabilitat, i aquests mesos han sigut per liderar la gestió de la pandèmia. Primer, per faltar i apuntar tot allò que podia caure, perquè la cultura estava tancada. I després, per revertir-ho, fent que tots els diners ajudessin a promoure l'activitat cultural, a ajudar que no caigués. D'aquesta manera, tant els professionals tècnics com els artístics, les sales, la ciutadania,? tenien la possibilitat de treballar i poder viure dignament. La feina sempre ha estat intentar escoltar molt el sector, perquè escoltant sovint tenim la pista per on hem d'anar i quines polítiques i ajuts hem de fer perquè ningú quedi enrere. El sector té grans dèficits històrics, que no venen d'ara, sinó de fa molts anys, i parteixen d'una situació de precarietat laboral que en altres sectors no s'admetrien. Això està clar que ho hem de revertir. Si tingués quatre anys per davant, el primer que faria, a part de lidiar amb aquesta pandèmia, seria proposar una llei per la cultura. Em sembla bàsic que quedin recollits molts dels aspectes que blindin els drets culturals de la ciutadania, en el sentit dels que la fan, dels emissors de la cultura i també dels receptors. Hi ha d'haver un debat parlamentari, i s'ha de fer una llei ben construïda com tenen les altres potes de l'estat del benestar. L'educació té una llei, salut té una llei, benestar social? La cultura té lleis sectorials de patrimoni, de biblioteques,... que regulen aquests espais i activitats, però no té una llei marc que posi per escrit quins són els drets dels treballadors de la cultura i de la ciutadania.

El sector té grans dèficits històrics, i parteixen d'una situació de precarietat laboral que en altres sectors no s'admetrien

El fet que no hi hagi una certa estabilitat a la Conselleria fa que aquests projectes, a mitjà i llarg termini acabin en res.

El tema és que hi ha unes eleccions d'aquí dos mesos... però el que estem fent també servirà per aquesta llei. El cens d'espais de cultura responsable, que acabem d'aprovar ara fa poc, ja serveix i és una part. També ho és el cens d'artistes, que ha de donar resposta al famós Estatut de l'Artista, del que fa molt que en parlem i no acabem de concretar. Tots aquests passos previs no s'havien fet. Sense el cens no es pot fer l'Estatut, perquè sense el cens no es té el perfil ni la delimitació de qui és o no artista. Hem buscat advocats especialistes perquè ens ajudessin a fer tots els tràmits per a que el cens tingui validesa jurídica. Per tant, hem posat els fonaments i a partir d'aquí construïm sense parar. Tot això ha d'acabar de configurar aquesta llei. De moment, estem fent un marc normatiu. Tot el que fa referència a l'accessibilitat a la cultura -en tots els sentits: cognitiu, social, econòmic, físic, etc.- també ha de formar part del marc normatiu d'aquesta llei. I això ja ho tenim molt treballat. Hi haurà un moment en què això catalitzarà en una llei de la cultura, que és necessària, o no resoldrem tots aquests dèficits històrics que arrosseguem.

Això desenvoluparia una 'llei de música'?

És que aquí dins s'hi pot desenvolupar tot. Hi ha parts sectorials que més o menys estan resoltes, però cal aquesta llei troncal que ho blindi tot. No dic que sigui l'únic problema que té la cultura, però sí que és una manera de resoldre els dèficits que tenim.

L'Estatut de l'Artista són una sèrie de mesures i algunes competencialment ens afecten...

Et refereixes a les 36 mesures del CONCA... és un punt de partida. De fet, de les 36 mesures, una part és aquesta, el cens de l'artista. Hem d'anar agafant algunes d'aquestes mesures i convertir-les en un marc legal que sigui d'obligat compliment. El que no pot ser és que un músic tingui compromesos vint, trenta o quaranta *bolos* i no tingui res escrit. Això no pot ser, seria del tot incomprensible en un altre sector econòmic. I en aquesta pandèmia ens hem trobat a gent que tenia feina compromesa des de març fins a juny, que haurien d'haver signat una sèrie de contractes, però no n'hi havia ni un.

Però bona part de la culpa de tot això és de l'administració local, que és el principal promotor

de concerts del país?

És de tots plegats, i aquí ens hi hem de comprometre tots. L'administració local, promotors, govern,... tothom. D'aquí també la complexitat d'una llei. Si són contractes que tenen una intermitència, a França ja existeix un bon model de contractes intermitents; podem mirar què fan altres països. No tenim totes les competències laborals, però ja anirem a trucar a les portes que calgui. Si més no, legislarem amb la capacitat que tenim aquí per legislar i potser, com amb altres coses, servirem d'exemple a altres llocs.

Interlocuta amb el ministre de Cultura?

He vist un parell de vegades al ministre perquè hem coincidit en algun acte. Aquesta setmana tinc una reunió amb ell. Li vaig enviar una carta amb tot un reguitzell de demandes que de fet són incompliments de fa temps; entre elles la Biblioteca Provincial de Barcelona. Són coses flagrants, que a més no han posat en els pressupostos. Ho tenim tot a punt per començar-la: l'Ajuntament de Barcelona va fer -com és habitual- la cessió dels terrenys, i la Generalitat ja ha fet tota la feina. És un incompliment seu. Agafaré punt per punt de la carta que li vaig enviar i demanaré concrecions.

Com s'ha manifestat el Ministerio respecte els equipaments musicals amb gestió compartida, com el Liceu o el Palau de la Música?

Van complint amb el que tenen acordat, però és tan poca cosa... si comparo el Liceu amb el Real... Ho reivindicuem tot. Sense anar més lluny, en una reunió recent al Museu Nacional d'Art de Catalunya, on ells i les administracions catalanes hi estan representats, tots havíem fet l'aportació que tocava, però el Ministerio encara no. És per això que tenim aquesta desconfiança amb els pressupostos que aproven, perquè després no es tradueixen en res.... És greu. No tinc molta confiança, però no per això deixaré de demanar i insistir.

Foto: Juan Miguel Morales

Sembla que hi havia un itinerari per arribar al famós 2% de pressupost en cultura? com ho està treballant el Govern?

Ho estem treballant, i et podria ensenyar l'últim document del 30 de novembre... que és fruit de moltes reunions amb moltíssimes entitats i associacions. Això ens ha permès constituir la taula interdepartamental, amb trenta entitats convocades. Paral·lelament, hem fet una altra acció, a partir de la compareixença que vaig fer a la comissió de cultura al Parlament, i vaig emplaçar a tots els grups parlamentaris a posar-nos d'acord. Perquè ara vindrà una campanya electoral i en cultura hem de dir i fer el mateix. Qui surti ara dient que si guanya les eleccions arribarà al 2% de pressupost sap que està faltant a la veritat, perquè no tindrà els recursos necessaris per fer-ho. Ara estem al voltant de l'1%. Vol dir que hem de duplicar el pressupost, i un pressupost no es duplica en quatre anys; entre altres coses, perquè falten els recursos i perquè has de tenir les eines per gestionar-ho bé i una estructura dimensionada. S'ha de fer a poc a poc i bé. Ara mateix, això està al Parlament, i es debatrà abans que s'acabin les sessions parlamentàries d'aquest any. Amb unes eleccions a la vista, ens convé tenir aquest acord; seria una gran fita.

Parlem del sector discogràfic. Heu començat una campanya conjunta, *Km0.cat*, per incentivar el consum de producte local, amb aquesta mesura aconseguirem dibuixar un paisatge sonor del país?

La voluntat és aquesta. Les campanyes responen a això. A part dels ajuts, i d'estar molt a prop del sector, l'altra cosa amb què hem treballat són les campanyes de foment de consum cultural en tots els àmbits: música, teatre, cinema,... Recentment hem fet una campanya amb els mitjans públics de comunicació, *¿Si la cultura s'apaga el millor de nosaltres també s'apagarà?*, que tindrà continuïtat. Es farà una setmana cada mes, i anirà vinculada a les programacions culturals de la graella de TV3 i de Catalunya Ràdio.

Enguany heu finançat una sèrie de programes culturals a TV3. L'any que ve mantindreu la inversió o tornarem a la casella de sortida?

Confiem que sí, tot i que encara no estem fent pressupostos. De moment, els diners hi seran perquè els pressupostos es prorrogaran. Això també és una manera d'incentivar el consum cultural, i que la gent retorni a la cultura tot el qui li ha donat durant tot el temps de pandèmia. Alguns han descobert ara que la cultura és essencial.

Una altra reivindicació és el 25% de música en català a la ràdio. Creieu que la presència de la música en català a les ràdios públiques i privades és suficient?

M'agradaria que n'hi hagués més. Sense posar-nos en la feina de ningú, perquè els professionals han de fer la seva feina, crec que cada vegada hi ha més consciència que ha de ser així, i per sort també va acompanyat d'un talent brutal que tenim en la nostra llengua. Tenim la sort de tenir grups de primeríssim nivell i joves que comencen ara. Tot això ens hi ajuda, i ens ho fa fàcil. Hauria de ser per convenciment; cadascú des del seu lloc ha d'aportar a la llengua tot allò que pugui i més. Si no ho fem nosaltres, no ho farà ningú, no tenim un Estat que es preocupi per la llengua, al contrari.

Cadascú des del seu lloc ha d'aportar a la llengua tot allò que pugui i més. Si no ho fem nosaltres, no ho farà ningú

La llei del 25% depèn però de nosaltres? està aprovada parlamentàriament, però sempre hi ha hagut ajornaments.

Crec que són d'aquelles coses que no s'han d'imposar. Les imposicions no són mai ben rebudes. Però s'ha d'anar recordant, incentivant i buscant maneres perquè sigui viable. Hi ha d'haver un conjunt de coses que facin que estiguem per damunt del 25% sense que hagi vingut per Real Decret, sinó per convenciment. Aquí hi hem d'estar tots conjurats.

Fa unes setmanes presentàvem l'Anuari de la Música i xifràvem la pèrdua de facturació de la música en viu aquest 2020 en un 87%. Qualsevol sector econòmic estaria en fallida. El Govern té previst un pla en aquest sentit?

Hem fet una feina bastant quirúrgica que ens ha permès treure les sales de concerts d'on estaven, vinculades a l'epígraf de l'oci nocturn i al departament d'interior, que és qui n'autoritza l'obertura i fa el seguiment de llicències. Ja preveiem que l'oci nocturn serà de les últimes coses que es podran obrir, precisament pel contacte i la proximitat. Les sales de concerts tenen altres opcions, com són els concerts que s'han fet al Pati d'Armes del Castell de Montjuïc, que han estat fantàstics; però de cara a l'hivern poden fer-ho a l'interior de les sales, mantenint les distàncies, asseguts... Serà un avenç important, encara que no suficient, i segurament hauré de pensar en un pla pel que fa al sector musical. Hem parlat amb ARC, però encara no estem en aquest punt; encara estem gestionant la pandèmia, que és com un tsunami que no et deixa veure res, i no sabem durant quant de temps ho hauré de gestionar. Esperem que no s'ho emporti tot? i en el moment que veiem l'horitzó calcularem quina ha estat la patacada. Aquesta feina també es va fent, i no s'haurà de començar de zero quan calgui fer un pla d'ajut al sector musical.

Hi ha la percepció que el PROCICAT no acaba d'entendre el funcionament del sector musical. Les mesures d'obertura de les sales de concerts fan que no sigui sostenible obrir-les. Hi ha una certa sensació de que està legislant sobre les sales algú que desconeix com funcionen.

De moment, els ajuts que han anat demanat els estem resolent de forma molt ràpida. També hi ha una línia d'ajuts per aforaments, perquè si les sales són viables amb un 70% d'ocupació i des de les autoritats sanitàries, o des del PROCICAT, es diu que no es pot obrir per sobre de 50%, la

diferència entre aquest 50% i el 70% d'ocupació és on ajudem. Així podem mantenir l'activitat cultural i evitar que les sales tanquin, els músics cobrin, les sales ingressin, i la ciutadania tingui cultura.

Reconeixeu doncs, que el PROCICAT no ens acaba d'entendre?

Jo no ho diria així, perquè s'ha de ser empàtic i veure què passa. El PROCICAT té en aquests moments tots els sectors de producció del país, i donar resposta a tots amb un coneixement exhaustiu és molt difícil. Els responsables de les diferents àrees ho detalletem molt tot, però per davant hi ha els criteris de la mobilitat i la interacció, i això és el que condiciona moltes coses.

Sembla contradictori que es pugui consumir en un bar, i no en una sala?

Doncs perquè consumir una beguda moltes vegades comporta que la gent s'acumuli al voltant d'una barra. Lluitaré per a que es puguin fer concerts a les sales, però si no s'hi pot beure... em sap greu, però la prioritat és que hi hagi música en viu. Amb les sales hem estat molt temps treballant perquè costava molt que s'entengués la diferència entre una sala de concerts i l'oci nocturn, perquè tota la vida han estat junts.

Això acaba marcant una certa diferència entre els auditoris i sales públiques, i les sales privades.

Però nosaltres hem pensat que tenen molt més a veure amb un auditori que no pas amb una discoteca. I hem defensat això. Si ho mirem amb perspectiva, hem avançat, encara que no tant com voldríem. Nosaltres voldríem anar més de pressa, i ells que anéssim més a poc a poc.

Foto: Juan Miguel Morales

Pel que fa a la cultura popular, enguany el Govern no ha signat el conveni amb la Fundació

'La Caixa' que garantia el finançament de centenars de projectes. L'entitat n'ha assumit uns pocs, i ja ha advertit que l'any que ve no en finançarà cap?

Aquest any gairebé no ha assumit res. En tot cas, alguns molt puntuals, i amb un percentatge molt petit.

Què va passar? Ningú no ha explicat res. Es pot reprendre? I si no es pot, ho assumirà el departament de Cultura?

Ens vam reunir, vaig demanar els motius, i ens van dir que es repensarien alguna cosa, tot i que no acabo de tenir tota la resposta. De moment hem intentat assumir tot el que hem pogut, i aquest és un altre motiu pel qual necessitem tenir més finançament en el pressupost de Cultura. Aquest era un conveni que venia directament d'Economia i Hisenda, i es negociava des d'allà. Era important perquè, per moltes entitats de cultura popular, era difícil anar per les vies ordinàries de concurrència. Encara no hem tirat la tovallola però ho veig complicat. Les entitats de cultura popular també han tingut línies d'ajut per tot el tema COVID, han tingut i tenen on acollir-se perquè la cultura popular ho ha patit moltíssim, ja que és una cultura de contacte. Les entitats de cultura popular, juntament amb les sales de concerts, són les que més ho han patit.

Potser han fet menys soroll?

Els tenim molt atesos. Hi estem molt a sobre. Els ateneus tenen obertes la part de les sales d'exhibició. Recentment ens hem reunit amb l'ens de l'associacionisme català que està conformat per totes les entitats. Tenim la sort que el sector cultural és molt creatiu, i de seguida al problema li busca la solució. Castellers, diables, bastoners,? ho estan passant malament, i potser molts associats han deixat de pagar la quota. Els hem ajudat a mantenir l'estructura, perquè un cop tot això passi puguin reprendre ràpidament l'activitat. Hem fet moltes coses a mida de cadascun dels àmbits i subsectors de la cultura.

Parlant de patrimoni immaterial, portem més de seixanta anys de música popular moderna. Així com la cultura tradicional té la interlocució de la Direcció General i l'ICEC s'ocupa de les indústries més actuals, tota la part de patrimoni més contemporani ha quedat una mica desatesa?

És una assignatura pendent que estem intentant corregir amb aquests pocs mesos, i pocs recursos. Hem engegat l'any Gerhard, i de vegades les commemoracions són una manera de poder posar tot això en valor. Hem començat a posar les bases perquè realment hi hagi aquesta cultura de patrimonialització de la música. El conseller Lluís Puig va fer feina, i ja hi ha bases de quan ell era director general de Cultura Popular, ja que com a conseller de cultura va tenir poc temps. Cert que en moments de pandèmia no es prioritza del tot, però és prou important. Dels diners destinats a compres per la col·lecció nacional d'art, aquest any hem prioritzat els artistes vius, i gairebé no hem comprat res d'artistes morts, tot i que hem duplicat el pressupost; un altre any ja prioritzarem els patrimonials. Ens hem d'adaptar a la situació que ens toca viure. També s'ha dut a terme el projecte de les Sibil·les... les urgències a vegades no ens deixen fer les coses importants.

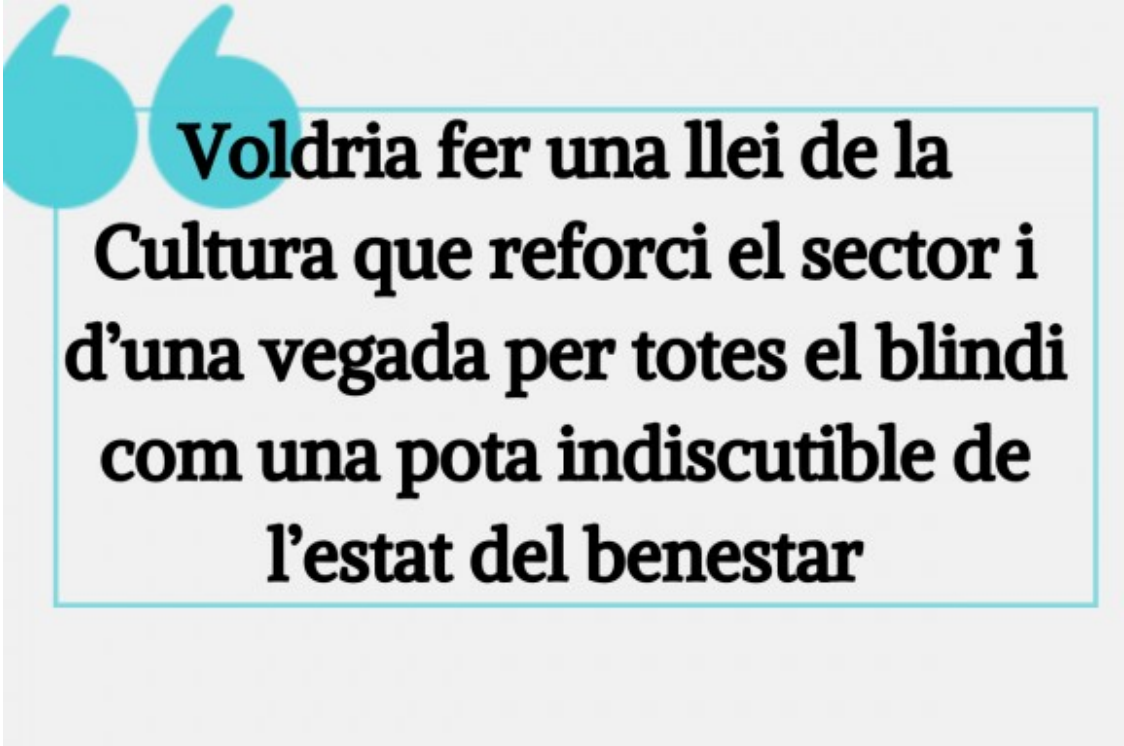
Fa poc el vicepresident Pere Aragonès es va reunir amb el President Ximo Puig. Van parlar sobre la participació de la Generalitat Valenciana a l'Institut Ramon Llull?

No ens en sortim. De fet, havia d'anar a València per assistir als premis Octubre, que finalment es van suprimir, i vaig demanar al conseller Marzá per veure'ns i poder posar damunt la taula diferents temes que tenim, però no va ser possible. Amb el Govern Balear ens ha estat sempre més fàcil, però no he trobat aquesta mateixa receptivitat amb la Generalitat Valenciana. Tampoc he tingut massa temps per seguir explorant; però no ho dic en detriment de res, només ho constato.

Quin és el motiu de fons, doncs?

El motiu pel qual no hi són és estrany; si més no, perquè és una cosa que ens ajuda a tots. La feina que fa el Llull internacionalitzant la cultura, ens va bé a tots. El Govern Balear ho ha sabut valorar, ja en època de la consellera anterior, Fanny Tur, qui era una entusiasta del Llull, se'l creia? I aquesta actitud ha seguit amb la nova consellera, Pilar Costa, i sobretot amb la delegada de cultura, Catalina Solivellas, amb qui sempre m'hi he entès molt bé. Aquest model no l'hem

trobat igual al País Valencià. S'ha de seguir treballant, no es pot abandonar.

Voldria fer una llei de la Cultura que reforci el sector i d'una vegada per totes el blindi com una pota indiscutible de l'estat del benestar

No té la sensació, més enllà de la pandèmia, que el sector segueix demanant les mateixes coses des de fa anys?

És el que deia al principi, com que aquest dèficit és històric, és normal que sigui així. Si no hi posem remei seguirà igual, i és una pena. Hem de trobar-hi remei. I segurament aquesta llei de la cultura blindaria moltes coses i resoldria molts dèficits històrics.

Voldria repetir com a consellera de Cultura?

No he tingut temps de pensar-ho, perquè treballem com si no hi hagués demà! A mi, per fer la feina que m'agradaria fer, és clar que m'agradaria ser-ho. Projecte n'hi ha, i ganes de fer-lo també.

Per què li agradaria ser recordada?

Si tingués una mica més de temps, perquè amb el poc que tinc no ho aconseguiré, voldria treure la cultura de la precarietat d'on està instal·lada. Fer una llei de la Cultura que reforci aquest sector i d'una vegada per totes el blindi com una pota indiscutible de l'estat del benestar. De vegades sembla un tamboret, sembla que la cultura no hi sigui. Claríssimament és una feina i un deure que tenim com a país.

[Transcripció: Rosa E. Massaguer]